

พระสงฆ์กับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ตามสถานีวิทยุกระจายเสียง
ในยุคปัจจุบัน

**The Monks and the Use of Public Relations Media in the
Present Day Radio Broadcasting Stations**

พระพิพิธพัชรโรดม และ มะลิ ทิพย์ประจง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Phra Phiphit Patcharodom and Mali Thipprajong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phetchaburi Buddhist College, Thailand

E-mail : thipprajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันย่อมนำมาซึ่งวิถีทางการดำเนินงานหรือว่าการประกอบศาสนกิจต่างๆ พระสงฆ์ซึ่งต้องอยู่กับชุมชนมาตั้งแต่อดีตก็ต้องมีการปรับ แนวคิดและการประชาสัมพันธ์ให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องและเข้าถึงชุมชนได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ทั้งยังให้ประชาชนได้นำข้อคิดธรรมหรือข้อธรรมที่ได้รับฟังไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองสืบต่อไป ดังนั้น การที่มีพระสงฆ์ของแต่ละพื้นที่หรือว่าแต่ละจังหวัดได้จัดให้มีพระสงฆ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงธรรมตามสถานีวิทยุต่างๆ ก็แสดงถึงชาวบ้านหรือว่าชุมชนยังต้องการที่จะได้รับฟังข้อคิดธรรมเพื่อนำไปปฏิบัติใช้กับชีวิตของตนเองเป็นจำนวนมากขึ้นด้วยทั้งยังให้พระสงฆ์ได้แสดงถึงบทบาท หน้าที่ ของพระสงฆ์เองที่ได้นำหลักธรรมที่ถูกต้องออกไปสู่สาธารณชนที่ไม่ค่อยมีเวลาได้เดินทางมาฟังธรรมในวัดเหมือนในอดีต สภาพสังคมปัจจุบันทำให้ผู้ที่มีเวลาจะเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมในวัดน้อยลงเรื่อยๆ เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลกและวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาสู่สังคมไทยมากขึ้นและเทคโนโลยีก็เข้ามาสู่สังคมปัจจุบันนี้มากขึ้นเรื่อยๆ

คำสำคัญ: พระสงฆ์ ; สังคม ; เทคโนโลยี ; สังคมโลก

Abstracts

Changes in today's society will bring about ways of doing things or that the practice of religious practices. Monks who have lived with the community since the past had to be adjusted. Concepts and public relations to be up-to-date on the current situation To be consistent and reach the community quickly So that people in the community can receive correct information according to the principles of Buddhism It also allows the people to apply

* วันที่รับบทความ: 29 กันยายน 2563; วันแก้ไขบทความ 15 พฤศจิกายน 2563; วันตอบรับบทความ: 30 ธันวาคม 2563

Received: September 29, 2020; Revised: November 15, 2020; Accepted: December 30, 2020

the moral or dharma that has been heard in their own lives further. Therefore, having the monks of each area or that each province has arranged to have monks to participate. Preaching in various radio stations It shows the villagers, or that the community still wants to hear the moral and apply it to their own lives in a greater number, as well as allowing the monks to show the roles of the monks who have adopted the principles Which is correct, go out to the public who rarely have time to travel to listen to the dharma in the temple as in the past The current social conditions make people who have less and less time to study and practice Dharma in temples because society has changed according to the context of global society and foreign cultures to Thai society more and more technology has entered Society today more and more.

Keywords: Monks ; Society ; Technology ; World society

บทนำ

พระสงฆ์ หมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ซึ่งฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเลื่อมใส สละเรือน ออกบวช ถีววัตร ปฏิบัติ ตาม พระธรรมวินัย ที่พระบรมศาสดา สั่งสอนและกำหนดไว้พระสงฆ์ จัดเป็นรัตนะ หนึ่งในจำนวนรัตนสามหรือพระรัตนตรัย ซึ่งได้แก่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในพระรัตนตรัยหมายถึงเฉพาะ พระอริยสงฆ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : 496) คือบุคคลไม่ว่าคฤหัสถ์หรือนักบวช และไม่ว่ามนุษย์หรือเทวดา ที่ปฏิบัติตามพุทธธรรมจนได้บรรลุมรรคผล แต่โดยทั่วไปมักเข้าใจว่าพระสงฆ์คือพระภิกษุหรือพระภิกษุณี คือ มนุษย์ที่ได้ฟังคำสั่งสอนแล้วเกิดความเลื่อมใสจนสละเรือนออกบวชตามพระ พุทธเจ้า เพราะต้องการจะได้ บรรลุธรรมตามพระพุทธเจ้าสั่งสอนไว้ ถือเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา พระภิกษุปฏิบัติตามสิกขาบทที่ กำหนดไว้จำนวน 227 ข้อ ส่วนพระภิกษุณีรักษาสิกขาบท 311 ข้อ บางครั้งเรียกว่าสงฆ์ พระสงฆ์รูปแรกใน พระพุทธศาสนาของพระโคตมพุทธเจ้าคือพระอัญญาโกณฑัญญะ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีได้กล่าวถึงถึง พระสงฆ์ ไว้ 2 ประเภท ได้แก่ สาวกสงฆ์ และ ภิกษุสงฆ์ (พระ พรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2563 : ออนไลน์) จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเข้ามามีบทบาทกับสังคมทุกกลุ่ม รวมทั้งพระสงฆ์ของ พระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน จะพบเห็นการปรับตัวไม่ทันของพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ สื่อสารการศึกษา สมาร์ทโฟน โซเชียลมีเดียในทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นข่าวให้เห็นในปัจจุบัน ดังนั้นคณะสงฆ์ จึงต้องรู้เท่าทันเทคโนโลยีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยเช่นกัน และสามารถนำ เทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์เพื่องาน ของสงฆ์หรือชุมชน จึงมีความจำ เป็นที่ต้องมีการสำรวจการใช้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อ ชุมชนของคณะสงฆ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับคณะสงฆ์ คือ กลุ่มพระภิกษุที่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติกิจอย่างใด อย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่ของคณะสงฆ์

เรียกว่า “การคณะสงฆ์” ซึ่งหมายถึง งานของคณะสงฆ์ได้แก่ กิจการที่คณะสงฆ์ต้องถือหรือควรถือ เป็นธุระหน้าที่เพราะเป็นกิจการขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ทุกส่วนและทุกชั้น เพราะคณะสงฆ์ต้องดำเนิน กิจการคณะสงฆ์โดยแท้ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พ.ศ.2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2535

มาตรา 15 ตรีและข้อ 5 แห่งกฎหมายธรรมนูญ ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ กล่าวถึง“การ”ไว้โดยชัดเจน 6 ประการ คือ การรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ (พระเลิศพิพัฒน์ จนทปญโญ, 2554 : 6-16)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ นอกจากนี้ กล่าวถึง บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์โดยเริ่มจากบทบาทภายในของคณะสงฆ์เองแล้วส่งผลต่อสังคม ต่อ ชุมชนในวงกว้างยิ่งขึ้น อันได้แก่ บทบาทด้านการปกครอง ด้านการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์องค์กรทางพระพุทธศาสนาหรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการ กำหนดแนวปฏิบัติหรือสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ประโยชน์ในงานของ พระพุทธศาสนาต่อไป (ยิ่งศักดิ์ นิตินิษฐ์, 2557 : ออนไลน์) โดยพระพุทธศาสนา และด้านการฝึกอบรมธรรม พระสงฆ์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศตามหน้าที่และบทบาท ในมหาปริณิพพานสูตร ดังนี้ 1) ด้าน การศึกษาพระธรรม ผลจากการที่ภิกษุอาศัยสื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาให้ทันสมัย มากขึ้นมาโดยตลอด ช่วยให้ปัจจุบันพระภิกษุสามารถเรียนรู้พระธรรมวินัยได้อย่างรวดเร็ว อย่างสะดวก และ อย่างครอบคลุม ส่งผลให้ภิกษุสามารถสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยคมีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับทุกปี 2) ด้าน การนำ ความรู้ขึ้นไปประพฤติปฏิบัติในการนำ ความรู้ไปปฏิบัติบางครั้งภิกษุบางรูปอาจหลงลืมหรือสงสัยพระ ธรรมวินัยบางส่วนหรือบางข้อได้ ภิกษุรูปนั้นก็จะสามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสอบทวนความ เข้าใจได้โดยง่ายจนสิ้นสงสัย 3) ด้านการเผยแผ่พระศาสนาเพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจและนำไปประพฤติปฏิบัติ ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าคนส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นหากต้องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แพร่หลายครอบคลุม และรวดเร็ว ก็ไม่พ้นที่จะต้องอาศัย เทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ด้านการปกป้องพระศาสนา ในเวลาเดียวกันหากมีผู้ใดจ้วงจาบพระธรรมวินัยไม่ว่าจะ โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ก็สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมืออธิบายความเป็นจริงของพระวินัย แก่ผู้นั้นได้สะดวกรวดเร็วเช่นเดียวกันคุณธรรม จริยธรรม คุณรพัยคัมปชชะ ธรรม 4 ประการนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อ ประโยชน์ เพื่อความสุขในปัจจุบันแก่กุลบุตร 4 ประการเป็นไฉน คือ อุฏฐานสัมปทา 1 อารักขสัมปทา 1 กัล ยานมิตตา 1 สมชิวิตา 1 พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า "ดูกรอานนท์ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา ถ้าสงฆ์ ต้องการกิจจงถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสียบ้างก็ได้"

ลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา คือ เป็นศาสนาแห่งการวิเคราะห์ กล่าวคือ เชี่ยวชาญในการ วิเคราะห์ทั้งความเป็นจริงและข้อธรรมได้ดียิ่งเป็นพิเศษ เช่น วิเคราะห์จิตได้ละเอียดลอออย่างน่าอัศจรรย์ใจ วิเคราะห์ธรรมะออกเป็นข้อๆ อย่างละเอียดสุขุมและประสานสัมพันธ์กันเป็นระบบที่แน่นแฟ้น หากจะพยายาม อธิบายธรรมะข้อใดสักข้อหนึ่ง ก็จะต้องอ้างถึงธรรมะข้ออื่นๆ เกี่ยวโยงไปทั้งระบบ วิธีการวิเคราะห์ธรรมะอย่าง นี้ บางสำนักของศาสนาฮินดูได้เคยทำมาบ้าง แต่ก็ไม่สามารถทำได้เด่นชัดอย่างธรรมะที่สอนกันใน พระพุทธศาสนา จึงควรยกย่องได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการวิเคราะห์ และเมื่อก้าวเช่นนี้ก็มิได้ หมายความว่าพระพุทธศาสนาไม่สนใจด้านอื่นๆ ทั้งมิได้หมายความว่าความเลยไปถึงว่าศาสนาอื่นๆ ไม่รู้จักวิเคราะห์

หามิได้ ต้องการหมายเพียงแต่ว่าพระพุทธศาสนาเด่นกว่าศาสนาอื่นๆ ในด้านวิเคราะห์เท่านั้น และถ้าหากศาสนาต่างๆ จะพึ่งพาอาศัยกันและกันก็พระพุทธศาสนานี้แหละสามารถให้ตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อธรรมะได้อย่างดีเยี่ยม ในขณะที่ศาสนาอื่นๆ อาจจะมีบริการด้านอื่นๆ ที่ได้ปฏิบัติมาอย่างเด่นชัด เช่น ศาสนาพราหมณ์ในเรื่องจารีตพิธีกรรม ศาสนาอิสลามในเรื่องกฎหมาย เป็นต้น แต่ทั้งนี้แล้วแต่ว่าสมาชิกแต่ละคนของแต่ละศาสนาจะสนใจร่วมมือกันในทางศาสนาอย่างน้อยเพียงใด

บ่อเกิดของพระพุทธศาสนา

แม้ชาวพุทธจะมีความสำนึกว่า สัมมาสัมพุทธเจ้า ได้มีมาแล้วมากมายในอดีต และจะมีอีกมากมายต่อไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม คำสอนของอดีตพระพุทธเจ้าไม่เหลือหลักฐานไว้ให้ศึกษาได้อีกแล้ว ส่วนคำสอนของพระพุทธเจ้าที่จะมาในอนาคตก็ยังไม่ใครรู้ ดังนั้น บ่อเกิดของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันจึงมาจากคำสอนของพระพุทธโคตมแต่องค์เดียว คำสอนของนักปราชญ์อื่นๆ ทั้งในและนอกพระพุทธศาสนา อาจจะเสริมความเข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ แต่ไม่อาจจะถือว่าเป็นบ่อเกิดของพระพุทธศาสนาอย่างไรก็ตามพระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนไว้ว่า ความรู้ที่พระองค์ทรงรู้จากการตรัสรู้นั้นมีมากกว่ากับไปไม้ทั้งป่า แต่ที่พระองค์นำมาสอนสาวกนั้นมีปริมาณเทียบได้กับไปไม้เพียงกำมือเดียว พระองค์ไม่อาจจะสอนได้มากกว่าที่ได้ทรงสอนไว้ ดังนั้น หากมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้น ให้ตกลงกันด้วยสังคายนา (ร้องร่วมกัน) คือ ประชุมและลงมติร่วมกัน ส่วนในเรื่องธรรมวินัยปลีกย่อย หากจำเป็นก็ให้ประชุมตกลงปรับปรุงได้ ดังนั้น บ่อเกิดของพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่งก็คือสังคายนา สังคายนาจึงกลายเป็นเครื่องมือให้เกิดการยอมรับร่วมกันในหมู่ผู้ยอมรับสังคายนาเดียวกัน แต่ก็เป็นทางให้เกิดการแตกนิกายโดยไม่ยอมรับสังคายนาาร่วมกัน นิกายต่างๆ ของพระพุทธศาสนาจึงเกิดขึ้น เพราะการยอมรับสังคายนาต่างกัน และนิกายต่างกันั้นก็ยอมรับคัมภีร์และอรรถกถาที่ใช้ตีความคัมภีร์ต่างกันอย่างไรรก็ตาม ชาวพุทธแม้จะต่างนิกายกันก็ถือว่าเป็นชาวพุทธด้วยกัน ทำบุญร่วมกันได้ และร่วมมือในกิจการต่างๆ ได้ ผู้ใดนับถือพระพุทธเจ้าและแม้จะนับถือสิ่งอื่นด้วย เช่น พระพรหม พระอินทร์ ไหว้เจ้า หรือภูตผีต่างๆ ก็ยังถือว่าเป็นชาวพุทธด้วยกัน มิได้มีความรังเกียจียดฉันกันแต่ประการใด ดังนั้น การที่จะมีบ่อเกิดเพิ่มเติมแตกต่างกันไปบ้าง トラบใดที่ยังยอมรับพระไตรปิฎกร่วมกันเป็นส่วนมาก ก็ไม่ถือว่าต้องแตกแยกกัน

ประโยชน์ของการบริหารจัดการ

1. ทำให้นอนหลับง่ายและหลับสนิท
2. มีให้สุขภาพกายดี ร่างกายแข็งแรง และรักษาโรคบางอย่างได้ เช่นโรคกระเพาะอาหาร โรคความดัน เป็นต้น
3. บุคลิกภาพโดยรวมดูดี มีสง่าราศี กระปรี้กระเปร่า สามารถควบคุมอารมณ์ และประพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆได้

4. ทำให้ปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจเกิดขึ้นได้ง่าย เพราะมีสมาธิเป็นพื้นฐาน
5. ทำให้ได้รับประโยชน์ระดับสูงสุด ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือบรรลุมรรคผลและปรินิพพาน

ประโยชน์ของการเจริญปัญญา

การเจริญปัญญาให้เกิดขึ้นในตน นอกจากจะทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโลกและชีวิตมีความเป็นพหูสูต รู้จักรับผิดชอบ ชั่วดี แล้วยังก่อให้เกิดประโยชน์อื่นๆอีก ดังนี้

1. ทำให้ชีวิตโดยรวมเป็นระเบียบและดีงาม
2. ช่วยลดปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการคดโกง เป็นต้น
3. ทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
4. ช่วยให้หลุดพ้นจากกิเลส เพราะมีปัญญารู้เท่าทันกิเลสต่างๆ ทำให้กำจัดละวางกิเลสเหล่านั้นเสียได้

การพัฒนาตนเอง

คือการพัฒนาศักยภาพความสามารถด้านต่างๆ ของเราเช่น ด้านความคิด ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม หรืออื่นๆด้านความคิดก็อย่าง เช่น ต้องการฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่ลองหากิจกรรมที่พัฒนาความสามารถด้านความคิดมาฝึกให้เกิดการพัฒนาด้านกระบวนการคิดเป็นต้น

ด้านร่างกาย เช่น มีน้ำหนักตัวมากต้องการลดน้ำหนักให้อยู่ในเกณฑ์ปกติก็ออกกำลังกายควบคุมการกินอาหารจนสามารถมีสุขภาพร่างกายที่เหมาะสม เป็นต้นด้านอารมณ์ เช่น จากเป็นคนใจร้อนก็ฝึกควบคุมอารมณ์ให้ได้ เป็นต้นการพัฒนาตนเองจึงมีความหมายกว้างครอบคลุมทุกส่วนของตัวเราครับ

การพัฒนา หมายถึง การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองมี 2 ลักษณะ คือ

1. ด้านพฤติกรรม (ภายใน) หมายถึง การพัฒนาจิตใจ เพื่อให้บุคคลมีความเจริญด้วยศีล สมาธิ และปัญญาจะได้นำปัญญาไปใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ ต่อไปอย่างถูกต้อง เหมาะสมและเป็นธรรม
2. ด้านสิ่งแวดล้อม (ภายนอก) หมายถึง การพัฒนาด้านทักษะความสัมพันธ์กับภายนอก เช่น การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การประสานงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ แรงจูงใจ

การพัฒนาคน ตรงกับศัพท์ทางพุทธศาสนาว่า "ภาวนา" พระราชวรมุนี จำแนกการพัฒนาคนไว้ 4 ประการ คือ

1. ภาวนา การพัฒนากาย หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์ในทางที่ดี ระหว่างหู ตา จมูก ลิ้น กาย กับสิ่งแวดล้อม โดยการรับรู้และการเลือกรับแต่สิ่งที่ดี รวมแล้วสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

2. ศิลภาวนา การพัฒนาศีล หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์ทางกาย วาจา กับบุคคลอื่นในทางที่ดีงามและเกื้อกูล เช่น ไม่เบียดเบียน หรือมุ่งทำลายประโยชน์ของผู้อื่น

3. จิตภาวนา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจิตดี สมรรถภาพจิตดี สุขภาพจิตดี จิตใจมีคุณธรรม มีเมตตา มีกรุณา มีมูทิตา มีศรัทธา มีขันติ มีสมาธิ มีวิริยะ มีสติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ยังผลให้เกิดปิติ มีความอิมเอบเบิกบาน แจ่มใส อยู่เสมอ

4. ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา หมายถึง การรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง รู้เท่าทันสภาวะของโลกและชีวิต จิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของตัณหา อูปาทาน และอวิชชา การแนะนำเพื่อประโยชน์สูงสุดของชีวิตนั้น พระพุทธศาสนาถือว่าเป็น การแนะนำที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการชีวิตมนุษย์ในฐานะที่เป็นสัตว์โลกที่มีศักยภาพสามารถนำตนให้หลุดพ้นจากความทุกข์ และบรรลุถึงความสุขอันยั่งยืน จัดเป็นการแนะนำอีกประการหนึ่งซึ่งพระพุทธเจ้าทรงค้นพบนอกเหนือ จากประเภทของการแนะนำสมัยใหม่ทั้ง 3 ประเภทข้างต้น ซึ่งในของเรื่องประโยชน์สูงสุดของชีวิตนั้น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวว่า จุดหมายสูงสุด ของพระพุทธศาสนา ก็คือ สิ่งที่ดีที่สุดหรือประโยชน์สูงสุด ที่มนุษย์จะพึงได้ในชีวิตนี้สิ่งที่ดีที่สุด หรือประโยชน์สูงสุดนี้ ท่านเรียกว่า ภาวะไร้ทุกข์ ซึ่งได้แก่ ความสุขที่เต็มที ดีที่สุด ยอดเยี่ยม หรือความสุขที่แท้จริง ภาวะสงบเย็น ชื่นใจ ไร้ทุกข์นี้ มีชื่อเรียกว่า นิพพาน นิพพานนี้ เป็นปรมัตถ์ หรือบรมอรรถ คือ ประโยชน์สูงสุด หรือจุดหมายสูงสุด เป็นบรมสัจจ คือ ความจริงสูงสุด เป็นบรมสุข คือ ความสุขสูงสุด และเป็นบรมธรรม คือธรรมสูงสุด

สรุป

สังคมไทยซึ่งเต็มไปด้วยสารพัดปัญหา โดยเฉพาะปัญหาเรื่องวิกฤติทางด้านจิตวิญญาณซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนา แบบยั่งยืน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ถือได้ว่า เป็นจุดประทีปที่ให้แสงสว่างทางด้านปัญญาแก่บุคคลผู้มีปัญหาและต้องการชีวิตที่ดีงาม ท่านได้ทำหน้าที่ ดังพุทธสาวกที่สมบูรณ์แบบโดยการพากเพียรศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อสั่งสอนแนะนำแนะนำบุคคลต่างๆ ในสังคมไทยให้เกิดปัญญาและนำพาตนเองได้ ท่านเป็น ผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งทางใจของบุคคลและสังคมไทย ผลงานของท่าน ได้จุดประกายให้บุคคลในสังคมได้มาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนและสังคมไปสู่ชีวิตที่ดีงามอย่างแท้จริง ท่านได้แนะนำอยู่เสมอว่า การที่จะมีชีวิตที่ดีงามตามหลักพุทธธรรม ได้นั้น บุคคลจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของชีวิตอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งต้องมี การฝึกฝนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลาเพื่อให้บรรลุถึงประโยชน์ลึกลับจะทำให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีงามในปัจจุบัน เกิดความมั่งคั่งมั่งคั่งในสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา เรื่องอาชีพ เรื่องส่วนตัวและสังคม และสามารถบรรลุถึง จุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาหรือนิพพานได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2563). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://84000.org/tipitaka/dic/>
- พระเลิศพิพัฒน์ จันทปญโญ. (2554). บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 7 (2), 6-16.
- ยิ่งศักดิ์ นิตินสิงห์. (2557). ความจำเป็นของพระสงฆ์ไทยกับการใช้ ICT ในยุคปัจจุบัน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/100-ict>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). *พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.